

Kotoutuminen ja kotouttaminen teoriassa ja käytännössä – pitäisikö käsitteistöä selkeyttää?

Kotoutumisen edistämisen strategiat – valmistelutyöpaja
Työ- ja elinkeinoministeriö 14.1.2020

Pasi Saukkonen, Helsingin kaupunki

Helsinki

Kotoutumisella tarkoitetaan

maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.

Varsinainen **kotoutuminen tapahtuu vuorovaikutuksessa suomalaisen yhteiskunnan kanssa**, keskeisimmin arkipäivän tilanteissa ja lähiyhteisöissä kuten päiväkodeissa, kouluissa, harrastuksissa ja työpaikoilla.

Kotoutuminen on **kaksisuuntainen keskinäisen mukautumisen prosessi**, jossa yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistuesssa.

Maahanmuuttajan **kotoutuminen on pitkäaikainen prosessi**, mutta kyse ei ole pelkästään maahanmuuttajan henkilökohtaisesta kotoutumisprosessista. Kyse on muun muassa uusien valmiuksien ja taitojen hankkimisesta, josta on hyötyä muillekin.

Perustuslaki takaa oikeuden Suomessa asuville **ryhmille ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan**. Lain tarkoituksena on myös **edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta** eri väestöryhmien kesken.

Lähde: HE laiksi kotoutumisen edistämisestä, yksityiskohtaiset perustelut.

Alkukartoitukset rajaavat kotoutumispalvelut te-toimistojen asiakkaille ja toimeentulotuen saajille.

Kotoutumissuunnitelmat tehdään suurimmalle osalle niistä, joille sillä on alkukartoituksen perusteella tarvetta.

Kotoutumissuunnitelma sisältää kotoutumiskoulutusta, josta suuri osa on työvoimakoulutusta.

Kotoutumispalvelut ovat tarjolla vain jonkin aikaa Suomeen muuton jälkeen ja kotoutumiskoulutuksen kesto on rajallinen.

Kotoutuminen kääntyy maahanmuuttajan asiakksi ja se koetaan ennen muuta työllistymisenä.

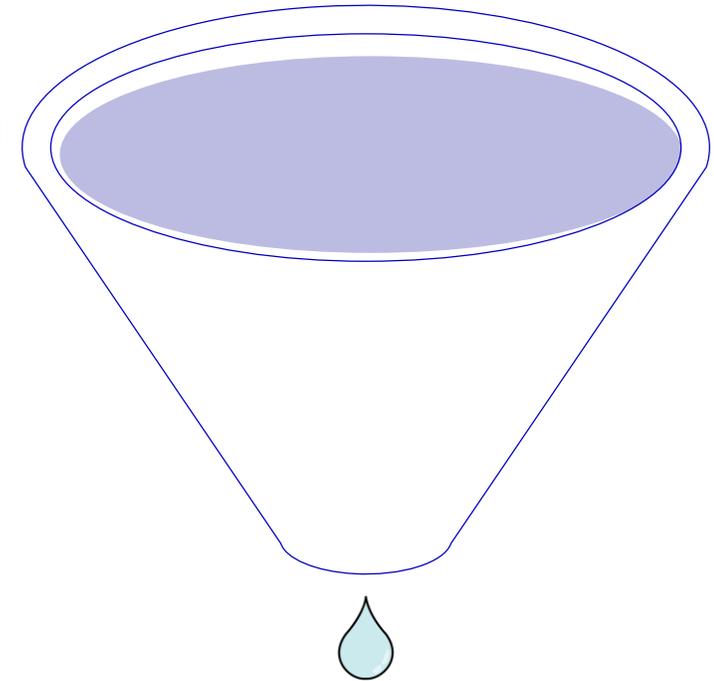
Kotoutumisen kaksisuuntaisuus rajautuu yksisuuntaiseksi sopeutumiseksi.

Kotoutumisen kaksiraiteisuus muuttuu yksiraiteiseksi: oma kieli ja kulttuuri jäävät marginaaliin.

Kotoutumispalvelut supistuvat lähinnä valtion työhallinnon tuottamiksi tai järjestämiksi palveluiksi.

Kotoutumisen edistämisen suppilo

Kotouttaminen periaatteessa

Kotouttaminen käytännössä

Käsitteellinen kolmijako

Tavoitteena integroitunut, sisäisesti toimivalla tavalla keskinäiskytketty yhteiskunta

Yksilöiden kotoutuminen kattaa koko elämän ja sen edistämiseen osallistuu koko yhteiskunta

Julkisen vallan tuottamat tai järjestämät palvelut vastikään maahan tulleille ja niitä eniten tarvitseville

Käsitteellisen eriyttämisen hyödyt

- Tason nosto aihetta koskevassa poliittisessa ja muussa julkisessa keskustelussa: tiedetään, mistä oikein puhutaan.
- Järjestelmän selkeyttäminen politiikan, hallinnon ja palvelujärjestelmien edustajille sekä kotoutumispalvelujen asiakkaille: ymmärretään, mikä on mitäkin ja kuuluu kenelle.
- Edellytykset täsmällisemmälle tavoitteiden asettamiselle ja niiden saavuttamisen arvioinnille: mihin milläkin osa-alueella pyritään ja millä keinoilla.
- Parempaa keskustelua myös taloudellisten voimavarojen jakamisesta: missä ovat aukkopaidat, mihin erityisesti tarvitaan nyt.

Kiitos!

- Pasi Saukkonen, erikoistutkija, dosentti
- Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot
- Puh: 040-3344800, E-mail: pasi.saukkonen@hel.fi
- <https://pasisaukkonen.wordpress.com/>, [@pasi_saukkonen](#)

- [Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä –kotisivu](#)

- [Samaa vai eri maata? Tutkimus viiden kieliryhmän arvoista ja asenteista Suomessa](#) (yhdessä Ville Pitkäsen ja Jussi Westisen kanssa)
- [Ollako vai eikö olla – Tutkimus viiden kieliryhmän kiinnittymisestä Suomeen](#) (yhdessä Ville Pitkäsen ja Jussi Westisen kanssa)
- [Mallia maailmalta – arvio Alankomaiden kotouttamispolitiikan arvioinnista](#)
- [Kotoutuminen tapahtuu kaupungeissa: OECD:n raportti tarjoaa hyviä neuvoja kotouttamiseen paikallistasolla](#)
- [Eroja ja yhtäläisyyksiä – ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi -tutkimuksen tietojen valossa.](#) (yhdessä Juho Peltosen kanssa)
- [Ulkomaalaistaustaisten kotoutuminen Helsingissä 2016. Työllisyys, tulot, asuminen.](#)
- [Yksi seutu vai kolme erilaista kaupunkia: maahanmuutto ja kotoutuminen pääkaupunkiseudulla.](#)